

Geëngageerd

76ste jaargang | april | maandblad 2 / 2020

ondernemen

De connectiecrisis

Dossier Coronacrisis

Zinvol belonen

Inspiratienota

Trotse schaduwmeesters

Erik Wilms (CEO Wilms)

etion

Dossier Coronacrisis

inhoud

- 3 Verval niet in doemdenken, trek alvast de eerste lessen**
Woord Vooraf
- 6 De connectiecrisis**
Dossier Coronacrisis
De coronacrisis blijkt inmiddels zo ingrijpend dat quasi elk vitaal maatschappelijk systeem in zuurstofnood kwam. Wat vanzelfsprekend geconnecteerd leek, werd snel gedeconnecteerd, zo blijkt uit de analyses van de ETION Denktank. De coronacrisis lijkt wel een connectiecrisis.
- 12 Timmeren aan de circulaire weg**
ETION Forum 2020
In aanloop naar het ETION Forum 2020 rond economische mindshift en de duurzaamheidsrevolutie sprak *Ondernemen* met Raimondo Otten, business development manager bij BOMA.
- 14 De kracht van inclusie**
Arbeidsmarkt
Vanuit hun job op de afdeling Beleid en Strategie van VDAB komen Wendy Ranschaert en Fatima Yassir veel in contact met organisaties die volop gaan voor inclusie. Dat maakte hen zo enthousiast, dat ze er een boek over schreven.
- 16 Mentorschap helpt werkloze migrantenjongeren aan een job**
Arbeidsmarkt
Werkloze jongeren met een migratieachtergrond aan een job helpen door de ondersteuning van een mentor, dat is de opzet van de vzw DUO for a JOB. De organisatie zette de voorbije zes jaar al duizend jongeren aan het werk. Zo vond Sagarika Kalluri een job bij Johnson & Johnson, dankzij het netwerk en de ondersteuning van haar mentor Marina Geerts.
- 18 Telewerk als leiderschapstest**
Telewerken
Plots experimenteren onze organisaties grootschalig met thuis- en telewerken. We gaan door een leerproces. We leren bijvoorbeeld de technologie kennen, of we organiseren onze werkplek. Maar ook teamleiders staan voor een uitdaging: ze moeten nu plots 'onzichtbare' teams aansturen.
- 21 Nog veel ruimte voor automatisering en databeheer**
Digitalisering
Belgische bedrijven hebben nog veel potentieel voor digitalisering van de financiële afdelingen. Er gebeurt nog maar weinig op het vlak van automatisering en data-analyse.

Raimondo Otten (BOMA)

Sagarika Kalluri en Marina Geerts (DUO for a JOB)

Eric Wilms (Wilms)

Zinvol belonen

22 Trotse schaduwmeesters

Ondernemerschap & Visie

Een mensgerichte aanpak en veel aandacht voor innovatie en duurzaamheid. Dat blijven na 45 jaar de belangrijkste succesfactoren van het familiebedrijf Wilms uit Meerhout. CEO Erik Wilms herprofileert de ontwikkelaar en producent van rolluiken, zonweringsystemen en buitenoverkappingen als 'schaduwmeesters'.

26 Zinvol belonen

Inspiratienota

Hoe kan je medewerkers goed verlonen en motiveren? Zowel de gesprekspartners van *Ondernemen* als de inspiratienota *Zinvol belonen* beklemtonen dat een fair loon een soort van basishygiëne is. *Ondernemen* sprak met Annelies Baelus (Acerta), Inge Peeters (Manacc) en Xavier Baeten (Vlerick Business School).

32 Een pingpongtafel is niet genoeg

Bedrijfscultuur

Het snelgroeende IT-telecombedrijf Destiny zweert bij een bedrijfscultuur die gericht is op het geluk van zijn werknemers. Zo zijn er wel meer IT-bedrijven, maar Destiny combineert die aandacht voor geluk met een strategie van overnames en werkt daarvoor samen met investeringsfondsen.

34 Vluchtelingencrisis: "Niets doen is geen optie meer!"

Geëngageerd ondernemen

Peter Schollaert was senior advisor organisatieontwikkeling en directielid bij TE Connectivity. Een leuke, uitdagende baan. Maar een week vrijwilligerswerk in de vluchtelingenkampen op Lesbos liet een zodanige indruk na dat hij zijn job opzegde.

37 Nieuw... de LCA Lounge

ETION Nieuws

38 "Onze topploeg doet elke dag wat per definitie onmogelijk is"

Ondernemerschap

Bij de ambachtelijke maar tegelijk grootschalige bakkerij De Trog komt het product eerst. Toch, of misschien juist daarom, waakt De Trog sterk over het welzijn van de medewerker.

40 ETION Cocktail

42 De paradox van windowdressing Doordenker van Jochanan Eynikel (businessfilosoof ETION)

REDACTIE

Jo Cobbaut (hoofdredacteur) en
Isabelle Verlinden (eindredactie-coördinatie)
doen elk nummer een beroep op journalisten en
experten uit diverse vakgebieden.

REDACTIEADRES

Sneeuwbeslaan 20 bus 1, 2610 Wilrijk
Tel.: 03 829 25 02
E-mail: redactie@etion.be
www.etion.be

RECLAMEREGIE

Publicarto
Driehoekstraat 18, 9320 Aalst
Tel.: 053 82 60 80
E-mail: com@publicarto.be

REALISATIE

Vormgeving: Vicky Knaepen
Druk: Lcapitan
Lid van We Media

Verschijnt zes maal per jaar
Abonnement: 130 euro (excl.btw) (overschrijven op
rek. nr. 402-751712-45 van ETION Ledenwerking
vzw)

CIM-gecontroleerde oplage 2018: 4.750 ex.

Verantwoordelijke uitgever:
ETION Ledenwerking vzw,
Sneeuwbeslaan 20 bus 1, 2610 Wilrijk

FOTO COVER

Jan Locus

Raimondo Otten (Business Development Director bij BOMA)

BOMA levert reeds 46 jaar schoonmaakoplossingen. Duurzaamheid en circulariteit staan daarbij al lang met stip vermeld in de missie.

In aanloop naar het ETION Forum 2020 dat plaatsvindt op 14 september rond economische mindshift en de duurzaamheidsrevolutie, sprak *Ondernemen* met Raimondo Otten.

Otten is Business Development Director bij BOMA, dat instaat voor de levering van producten, machines en materialen aan de schoonmaakbranche in Nederland, Frankrijk, Luxemburg en ons land. Het familiebedrijf is aan de tweede generatie toe

Timmeren aan de circulaire weg

en staat voor duurzaamheid, mobiliteit en technologie, zo stelt Raimondo Otten: "We zijn al lang bezig met duurzaamheid en sloegen al jaren geleden de weg in naar circulariteit." BOMA wil een regisseur zijn die alle spelers in de schoonmaakbranche oplossingen biedt en zo de klanten ontzorgt. Die ambitie noemen ze ONE ZERO: "We beogen daarmee drie doelen. We willen dé facilitaire leverancier voor onze klant worden, met één oplossing, die zero impact heeft. Via één stop, één factuur, één communicatie ... willen we komen tot nul zorgen en nul impact op het milieu."

"We streven verder naar logistieke efficiëntie, duurzame schoonmaak en de ontwikkeling van digitale intelligentie."

Begin met jezelf

Otten noemt het DNA van het bedrijf positief, betrokken en hands-on. BOMA timmert al jaren aan de duurzame en circulaire weg en begon bij de eigen organisatie. Het was het eerste bedrijf dat een samenwerking aanging met de B2B-tak van Ecover, dat enkel met milieuvriendelijke onderhoudsproducten werkt. "Ondertussen werken we steeds meer met dat soort producten, via Greenspeed. Veel van deze producten zijn

'Cradle to Cradle Gold'-gecertificeerd, een certificaat dat onze middelen hebben omdat ze milieubevorderend zijn. Denk aan probiotica, goede bacteriën die gezonder zijn voor het milieu. Dat betekent dat we een positieve impact realiseren op de omgeving." Het bedrijf werkt steeds meer met hernieuwbare grondstoffen en milieusparende producten. Het gebruik van microvezel zorgt ervoor dat het verbruik van water en chemicaliën wordt teruggeschroefd.

Eigen mensen

Ook voor de Bomito's — zo heet een BOMA-medewerker — draagt het bedrijf zorg. Om vervoersbewegingen te verminderen, wordt geregeld gebruik gemaakt van videomeetings. Wie wil, kan in België elektrisch naar het werk fietsen. Op het dak van het bedrijf in Antwerpen staan 400 zonnepanelen. Van datzelfde dak wordt het water opgevangen om toiletten door te spoelen. Het distributiecentrum wordt verlicht door middel van een led-installatie die 85% minder verbruikt dan een traditionele verlichting.

De duurzame strategie wordt gecommuniceerd aan de medewerkers via boodschappen op schermen in de 14 vestigingen. Raimondo Otten: "We willen groeien als kennisbedrijf en hebben daarom ook een eigen Academy opgericht. Daar leren we de collega's de schoonmaak efficiënt, circulair en leuk te maken. Dat leren ze via onze modules. We streven verder naar logistieke efficiëntie, duurzame schoonmaak en de ontwikkeling van digitale intelligentie. Dat laatste doen we straks via een app. Via deze tool kunnen we binnenkort gemakkelijk informatie en kennis delen en de logistieke efficiëntie kracht bijzetten."

Logistieke efficiëntie

Ook de klant wordt betrokken bij de aanpak van BOMA. Circulariteit betekent samen met hen werken aan een schone toekomst, getuigt Raimondo Otten. "Als wij de juiste middelen en producten aanbieden, kan onze klant

Closing the Circle

De gigantische uitdagingen op vlak van energie, milieu en klimaat vereisen een fundamentele transformatie van ons economisch denken. Volgens Thomas Rau, keynotespreker op het ETION Forum 2020, kan dit op een rendabele manier. Ben je benieuwd naar jouw mogelijkheden om de cirkel rond te maken? Laat je inspireren op maandag 14 september in Gent!

Dankzij de verregaande automatisering en massaproductie van de tweede industriële revolutie, surfen we honderd jaar geleden de 'roaring twenties' in op een golf van ongekennde mogelijkheden. Het was een periode van snelle groei, euforie en consumentisme, die echter in mineur eindigde met de beurscrash op Wall Street in 1929 en de Grote Depressie die eruit voortvloeide.

Eén eeuw later zitten we weerom te midden van een industriële revolutie. Maar waar men zich destijds weinig zorgen maakte over grondstoffen, energie of het klimaat, is dit vandaag totaal anders. De mens is perfect in staat om deze factoren in rekening te brengen en duurzaamheid naar een hoger niveau te tillen, maar dit vergt wel een zeer grote mindshift van zowel producenten als consumenten. We staan voor gigantische uitdagingen; een fundamentele transformatie van ons economisch denken dringt zich op.

Volgens ondernemer en innovator Thomas Rau is het mogelijk om een dergelijke economische transformatie op een rendabele manier in de praktijk te brengen. Stel je in dat verband een economie voor waarin consumenten niet langer 'eigenaars' maar 'gebruikers' worden, materialen rechten krijgen en afval verleden tijd is. In een dergelijke circulaire economie verkopen producenten geen lampen maar licht, en blijven zij de eindverantwoordelijke voor hun product. Ze hebben dan niet alleen belang bij een duurzame productie van die lampen, maar ook bij hun lange levensduur, goed onderhoud en efficiënte recyclage.

Licht, verwarming, huisvesting, mobiliteit, wasmachines,... ze kunnen allemaal op die basis worden aangeboden. Eigenlijk creëren nieuwe technologieën en innovatieve businessmodellen vandaag voor bijna alle sectoren kansen om een lucratieve duurzaamheidsrevolutie tot stand te brengen.

Wil je weten waar jouw mogelijkheden zitten om de cirkel rond te maken? Reserveer alvast je plaats op het ETION Forum 2020. Tot 5 juli geniet je van een vroegboekorting. Meer info en inschrijven via www.etion.be.

een positieve bijdrage leveren door zoveel mogelijk items te bundelen in één levering met zo min mogelijk impact op het milieu.”

Dat beleid begon dertig jaar geleden al, met een specifiek bestelmanagementsysteem. De leverancier wil niet ad hoc leveren en van hot naar her rijden. Hij wil superefficiënt en CO2-besparend leveren aan de klant. De ruggengraat van de samenwerking is een leveringssystematiek waarbij het vervoer tot een minimum beperkt is en de klant op tijd krijgt wat het meest dringend moet geleverd worden. Otten: “Die aanpak geldt voor alles. Ook via mechanisatie en robotisering proberen we in de keten verbeterstappen te zetten. Bovendien recycleren we de oude schoonmaakmachines, batterijen en dispensers van onze klanten, zodat de grondstoffen nog een tweede leven krijgen.”

“Ook via mechanisatie en robotisering proberen we in de keten verbeterstappen te zetten.”

Extra's

Wie op bezoek gaat bij BOMA in Antwerpen, zal misschien wel eens een bijtje zien rondvliegen. Het dak van het distributiecentrum is immers de thuishaven van liefst 80.000 bijen. “De kolonie levert een gigantische bijdrage aan onze voedselvoorziening en het ecosysteem. Zo dragen we een steentje bij aan een duurzame omgeving.”

Naast het milieu probeert de organisatie ook op sociaal vlak haar duit in het zakje te doen, getuigt Raimondo Otten: “Door schoon te maken met de i-mop bespaar je een grote hoeveelheid water ten opzichte van een traditionele schrob-zuigmachine. Het concept van deze i-mop is gekoppeld aan het programma van Made Blue. Door zo te werken wordt er in landen waar mensen niet of nauwelijks toegang tot proper water hebben, drinkwater ter beschikking gesteld. Tot nu toe heeft BOMA al in meer dan 50 miljoen liter water voorzien in landen met een groot watertekort. En daar zijn we trots op!”

Pas aan het begin

BOMA kiest ervoor om stapsgewijs circulariteit te integreren in alles wat het doet, van advies tot ‘samenwerken als een service’. Otten stelt dat BOMA niet de pretentie heeft er alles van te weten en de dingen al perfect te doen. Het bedrijf bouwt vol overtuiging verder. Schoonmaken mag een leuk vak zijn: “We werken hier als team graag naartoe en hebben een Bomito-familiegevoel. Daar organiseren we heel wat rond. Onze materialen en middelen zijn ook ergonomisch verantwoord en maken het werk lichter en dus leuker. Ondertussen werken we hard aan nieuwe businessmodellen. Daarvoor staan we in contact met het Susta-Lab van professor Hans Verboven. We zetten in samenwerking met de Universiteit Antwerpen stappen richting nog meer circulariteit.”

Tekst: Patrick Verhoest | Foto: GF

De kracht van inclusie

Vanuit hun job op de afdeling Beleid en Strategie van VDAB komen Wendy Ranschaert en Fatima Yassir veel in contact met organisaties die volop gaan voor inclusie. Dat maakte hen zo enthousiast, dat ze er een boek over schreven.

Wendy Ranschaert: “We zijn dagelijks bezig met de veranderingen op de arbeidsmarkt en hoe we ons moeten aanpassen. In tijden van krapte en tekort aan specifieke kennis zie ik oplossingen vanuit mijn ervaring met langdurig zieken en mensen met een beperking, terwijl Fatima die ziet vanuit haar werk rond het inburgeren van anderstaligen.” De VDAB'ers ontmoeten vanuit hun werkervaring heel wat werkgevers die al inclusief werken, zonder daar al

#Zero Exclusion

Een inclusief HR-beleid is goed op weg om dé toegang te worden tot de talenten op onze arbeidsmarkt van morgen. Wendy Ranschaert en Fatima Yassir zien dat al in de tien bedrijven die dat beleid al voeren en die zij opvoeren in hun boek *#Zero Exclusion*. Die bedrijven zijn Microsoft, de Cronos Group (IT), Action en Lidl (retail), de kmo's Harte Troef, Molengeek, Mammel en Spring Transport, naast het Agentschap voor Natuur en Bos en de Stad Leuven (overheid), en Manpower (HR). (PV)